

2 לספטמבר, 2015

דגלים אדומים במתן שירות עסקי¹

מסמך זה נועד לספק תבחינים אשר יסייעו לנותני שירות עסקי בזיהוי פעילות של לקוחות העשויה להיות בסיכון גבוה מבחינת הלבנת הון או מימון טרור ולמנוע מצב שנותן שירות העסקי ינוצל לרעה למטרות הלבנת הון או מימון טרור ללא ידיעתו. כמו כן, המסמך נועד לסייע לנותני שירות עסקי ביישום גישה מבוססת סיכון במסגרת הליך הכרת הלקוח, לרבות בקשר לנהנים, הבנת אופי ומטרת הקשר העסקי וסוג השירות העסקי הניתן.

בהתקיימם של הדגלים האדומים, על נותן השירות העסקי לבחון אם קיים חשש שפעילות הלקוח הינה בסיכון גבוה להלבנת הון או למימון טרור. יצוין, כי אין בקיומו של דגל אדום אחד בלבד כדי להעיד בהכרח על סיכון להלבנת הון או מימון טרור, ובלבד שקיים הסבר מניח את הדעת לפעילות זו. לצד זאת, ככל שקיימים דגלים אדומים רבים יותר בפעילות, כך עולה החשש כי מדובר בפעילות הלבנת הון או מימון טרור.

מסמך זה כולל דגלים אדומים ביחס ללקוח, למקור ויעד הכספים, ולסוגי השירות העסקי הניתנים המוגדרים בחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000. מטבע הדברים, אין המדובר ברשימה סגורה וממצה אלא מספר דוגמאות נפוצות.

1. דגלים אדומים ביחס ללקוח:

- הלקוח מתנהג בחשאיות או מתחמק מלמסור פרטים הנדרשים למילוי הפרטים הנדרשים בתוספת לצו.
- הלקוח קיבל חלק מהשירות העסקי מנותן שירות עסקי אחר אשר לא השלים את הטיפול בנושא, סירב לספק את השירות המבוקש או שהיחסים עם נותן שירות עסקי אחר הופסקו.
- הלקוח מציע לשלם שכר טרחה גבוה באופן משמעותי מהנהוג, ללא סיבה לגיטימית.
- הלקוח החליף את הגורם שנותן לו ייעוץ עסקי מספר פעמים בזמן קצר או מעסיק מספר יועצים עסקיים במקביל ללא סיבה לגיטימית.
- הלקוח מציג מצג שווא או מספק מסמכים כוזבים או מזויפים, במיוחד אם מדובר במסמכי זיהוי.
- הלקוח מכהן כעת או כיהן בעבר בתפקיד ציבורי (תפקיד פוליטי או תפקיד מקצועי בכיר) או שהנו בעל קשרים מקצועיים או משפחתיים לאדם שכזה, ומקיים עסקים פרטיים יוצאי דופן בכל הנוגע לתדירות העסקים או מאפייניהם.
- נראה כי הלקוח משתמש בחשבונות של נותן שירות עסקי אחר (חשבונות צד ג') על מנת להישאר אנונימי.

¹ חלק מן הדגלים האדומים במסמך זה נלקחו מדו"ח שפורסם ביוני 2013 על ידי ה FATF בנושא *Money Laundering and Terrorist Financing Vulnerabilities of Legal Professionals* <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/ML%20and%20TF%20vulnerabilities%20legal%20professionals.pdf>

- הלקוח מתחמק מקשר ישיר ללא סיבה טובה, למשל, משתמש בסוכן או מתווך ללא סיבה הגיונית, מתעקש על חתימה על מסמכים בפקס בלבד.
- הלקוח מבקש או מנסה להסתיר את זהותו או את פרטיו האישיים, או מידע פיננסי לרבות אי המצאת מסמכים/מידע או מתן מידע שגוי.
- נראה כי הלקוח מבצע פעולות עבור אחר, או מסתתר מאחורי אחר (אדם או תאגיד), למשל מבקש שירות עסקי עבור צד ג' ללא הסבר או הגיון עסקי או מתייעץ עם צדדים שלישיים לצורך קבלת אישור לביצוע הפעולות (ללא הסבר הגיוני).
- הלקוח אינו מוסר כתובות, לא ניתן לאתר את כתובת הלקוח או שהלקוח משתמש בשמות ובכתובות שונים ללא סיבה הגיונית; הלקוח משתמש בתא דואר או כתובת כללית למשלוח דואר כאשר קיימות אפשרויות אחרות; הלקוח אינו מעוניין כי חומר דיוור ישלח למענו, או שאין לו מען מקומי מסודר, ללא סיבה הגיונית; הלקוח נמנע מלספק מספר טלפון וכו'.
- הלקוח מתעקש לתאר את מצבו הכלכלי באופן לא מציאותי או שאינו נתמך ע"י אסמכתאות, נראה כי הלקוח חי מעבר לאמצעים הכלכליים שלו, או שהוא מבצע פעילות בהיקפים אשר אינם תואמים את יכולותיו הכלכליות או הכנסותיו.
- ידוע לנותן השירות העסקי כי ללקוח הרשעות קודמות בעבירות הלבנת הון או עבירות מקור, או שהוא נמצא תחת חקירה בנוגע לעבירות אלו או כי הלקוח קשור לגורמים המעורבים בעבירות הלבנת הון או עבירות מקור.
- ללקוח מידע מקיף ויוצא דופן בסוגיות הלבנת הון/מימון טרור וחקיקת הלבנת הון/מימון טרור. למשל: הלקוח מביע את רצונו להימנע מלהיות מדווח או מבקש לפצל פעולות מתחת לרף דיווח.
- הלקוח חסר ידע מתאים ביחס לאופי או מטרת השירות העסקי הנדרש.
- הלקוח מעורב בפעילות שאינה קשורה בסוגה, מהותה או היקפה למקצועו, עיסוקיו או פעילויותיו הרגילות.
- הלקוח נראה חסר עניין לתוצאת הסכם מתן השירותים מול נותן השירות העסקי, או שאינו משלים עסקאות ללא עניין בגובה שכר הטרחה, אבדן השקעה/פיקדון, או נטישת עסקאות לאחר קבלת הכספים.
- הלקוח משנה הוראות באופן פתאומי, במיוחד כשנראה שאין הגיון בשינויים.
- הלקוח פונה לנותן שירות עסקי הנמצא במקום מרוחק ממנו או מהעסקה ללא סיבה לגיטימית או כלכלית.
- הלקוח פונה לנותן שירות עסקי חסר ניסיון בתחום המומחיות הנדרש, לרבות ניסיון באספקת שירותים מסובכים או עסקאות גדולות במיוחד.

הצדדים לעסקה:

- גיל הצדדים לעסקה יוצא דופן ביחס לסוג העסקה, בעיקר אם הם קטינים או שהצדדים המבצעים הם בלתי כשירים ואין הסבר הגיוני למעורבותם.
- ניסיון להסוות את הבעלים האמתיים או את הצדדים לעסקה.

עמוד 2 מתוך 6

קרית הממשלה, רח' מנחם בגין 125, ת.ד. 7330, תל-אביב-יפו, מיקוד 61070
טלפון: 03-7632480, פקס: 03-7632430, mail@impa.justice.gov.il

- האדם שמכווין בפועל את העסקה אינו צד לעסקה או נציג של צד לעסקה.
- הצדדים לעסקה או נציגיהם הם בעלי אזרחות או תושבות ממדינה בסיכון. לגבי תאגיד, כאשר התאגד במדינה בסיכון.

2. דגלים אדומים ביחס למקור או יעד הכספים:

- קבלה/העברה של כספים עבור לקוח, כאשר מקור הכספים או סיבת ההעברה אינם ידועים.
- הלקוח מספק גרסאות סותרות או לא אמינות ביחס למקור ו/או יעד הכספים או מסרב לספק את מספר החשבון שדרכו הסכום חויב או יחויב.
- מקור הכספים במוסדות פיננסיים, תאגידים שהוקמו, או בני אדם המתגוררים במדינה בסיכון או במדינות offshore.
- הבטוחה שהועמדה עבור ביצוע העסקה נמצאת במדינה בסיכון.
- הפעילות הפיננסית אינה תואמת את פרטי השירות העסקי שניתן/הוסכם (תדירות, סכום, מועד, אמצעי התשלום וכו'), בלא סיבה או היגיון עסקי.
- כספים מתקבלים או נשלחים מ/אל צד ג' אשר אינו קשור לשירות העסקי הניתן, בלא הסבר או הגיון עסקי.
- כספים מועברים ממדינה זרה ללא הסבר או הגיון עסקי.
- הלקוח משתמש ו/או פתח לאחרונה חשבונות בנק רבים, במוסדות פיננסיים שונים, במיוחד אם החשבונות נפתחו במדינה בסיכון.
- מקור הכספים הנו הלוואה מצד ג' ללא הסבר הגיוני או הצדקה כלכלית.

3. דגלים אדומים ביחס לסוג השירות העסקי שניתן:

א. קנייה, מכירה או חכירה לדורות של נדל"ן, קנייה או מכירה של עסק:

- עסקאות בהן תשלום (כולו או חלקו) נעשה במזומן, באמצעים למוכ"ז או אמצעים אנונימיים אחרים.
- קניית או מכירת נדל"ן במחיר שלא הולם את ערכו האמיתי, בין אם מעל או מתחת למחירי השוק או למחירי נדל"ן דומה באותו אזור.
- השקעה בנדל"ן או קניות חוזרות ונשנות של נדל"ן במחירים שלא מתאימים ליכולת הכלכלית הרגילה של הקונה על-פי המידע הזמין עליו, או הצפויה ממנו לפי סוג מקצועו או עסקו. פעילות המעלה חשדות כי הפעולות מבוצעות עבור אנשים אחרים.
- קניות/מכירות חוזרות ונשנות של נדל"ן במחירי הפסד ו/או ללא רווח, ללא הסבר מניח את הדעת.
- מכירת נדל"ן זמן קצר לאחר הרכישה במחיר שונה באופן משמעותי, מבלי שהיו שינויים בשווי השוק באותו אזור.

עמוד 3 מתוך 6

קרית הממשלה, רח' מנחם בגין 125, ת.ד. 7330, תל-אביב-יפו, מיקוד 61070
טלפון: 03-7632480, פקס: 03-7632430, mail@impa.justice.gov.il

- מכירת נדל"ן זמן קצר לאחר הרכישה לגורם קשור.
- הקונה או השוכר משלם מוקדם מהצפוי אגרות, דמי שכירות או מקדמות וזאת באמצעות שימוש בכספים שהושגו מצד שלישי, או במזומנים.
- ניסיון לרשום את הנדל"ן במחיר נמוך ממחירו האמיתי או מן הסכום שישולם.
- בקשה ו/או ניסיון לשלם חלק מסכום העסקה שלא במסגרת התשלום הפורמלי בגינה.
- השקעה בנדל"ן או קניית מספר נכסי נדל"ן בתקופת זמן קצרה בלי לגלות עניין במיקום, מצב, מעמד חוקי, מחיר, עלויות נלוות, תאריך המסירה וכו' של הנכסים.
- הלקוח אינו מעוניין ששמו יופיע באופן שיכול לקשר אותו לנכס, או מבצע שימוש בשמות שונים בעת הגשת הצעות לקנייה.
- החלפת שם הקונה סמוך להשלמת הפעולה בלי הצדקה מספקת או ברורה.
- תושב חוץ הקונה את הנכס לטובת השקעה, לא עומד לגור בנכס, מחפש השקעה גדולה, מספר דירות או מספר נכסים כשברשותו ידע מועט לגבי איכות העסקה.
- רישום לקוי או לא רשמי של העברות כספים בין הצדדים.
- עסקאות שבהן צד מבקש לחלק את התשלום לחלקים קטנים יותר עם מרווח קצר ביניהם.
- הלקוח מסרב או מתנגד לשלם את מחיר המכירה דרך העברה בנקאית או המחאה.
- בקשה לשנות את אמצעי התשלום שסוכמו במסגרת העסקה ללא הסבר הגיוני.
- הלקוח מבקש לרשום נכס שנקנה עבורו על שם צדדים שלישיים.

ב. ניהול נכסי הלקוח (ניהול כספים, ניירות ערך וחשבונות במוסד פיננסי):

- פעילות פיננסית מרובה מול מגזרים בסיכון (נותני שירותי מטבע, עמותות וכו'), אשר אינם קשורים לפעילות העסקית של הלקוח.
- פעילות מרובה עם נכסים אשר קיים קושי להעריכם (חפצי אמנות, יהלומים וכו'), כאשר אין זה תחום עיסוקו של הלקוח.
- פעולות חריגה במזומנים ובפרט בשטרות בערכים בלתי רגילים.
- תשלומים בהיקף משמעותי או תכופים לחשבונות המנוהלים על ידי נותן שירות עסקי עבור הלקוח ללא עסקאות בסיס.
- הלקוח מבקש מנותן שירות עסקי להחזיק כספים בפקדונות עבור צד ג' בעסקאות מסחריות, ללא הגיון עסקי הנראה לעין.
- השירות נקשר באופן בלעדי להחזקת פיקדונות גדולים של כסף או לחילופין שימוש בחשבון הלקוח ללא מתן שירותים עסקיים נוספים.

עמוד 4 מתוך 6

קרית הממשלה, רח' מנחם בגין 125, ת.ד. 7330, תל-אביב-יפו, מיקוד 61070
טלפון: 03-7632480, פקס: 03-7632430, mail@impa.justice.gov.il

ג. קבלה, החזקה או העברה של כספים לצורך הקמה או ניהול של תאגיד:

- יצירת מבני בעלות מורכבים ללא סיבה עסקית או לגיטימית.
- לקוח מקים או מבקש להקים חברות שונות בתקופת זמן קצרה בלי הסבר פיננסי, משפטי, או מסחרי.
- נראה כי בעל המניות הרשום אינו בעל השליטה בתאגיד.
- הסיבה להקמת החברה אינה ברורה או שהלקוח אינו יודע להסביר את הסיבה להקמת החברה.
- הלקוח מבקש מנותן השירות העסקי להקים חברות נאמנות או חברות עסקיות בינלאומיות (בייחוד חברות offshore) באופן המעלה חשד כי יעד הקמת החבות הוא להסתיר את זהות הלקוח או את מקור הכספים.
- עשיית שימוש במניות למוכ"ז, אשר נראה שבאה להסתיר את בעלי השליטה בתאגיד.
- הלקוח מבקש להקים חברה ולהעביר לחשבון הבנק של נותן השירות העסקי כספים עבור החברה דרך חשבונות בהם אינו מעורב, בלי הצדקה סבירה.
- עליה משמעותית בהון חברה שהתאגדה לאחרונה שמקורו אינו ברור.
- עליה בהון המתקבל ממדינה אשר לחברה אין זיקה אליה או ממדינה בסיכון גבוה.
- העברות לחברה או רכישות המבוצעות על ידי החברה בהיקף גבוה בהשוואה לעסקי החברה, גודלה או ערך השוק שלה, וזאת ללא הסבר הגיוני.
- ביצוע העברות/תשלומים בסכומים גבוהים בין חברות קשורות, בלא הסבר ו/או שלא כחלק ממהלך העסקים הרגיל.
- קיים חוסר סבירות בנתוני הפעילות של החברה (למשל, החברה אינה מעסיקה עובדים כאשר הדבר אינו אופייני לעסק מסוג זה).
- הלוואות בעלי החברה אינן עולות בקנה אחד עם הפעילות העסקית.
- חברה הרוכשת מספר גדול של נכסים אישיים (סירות, מכוניות יוקרה, מגורים ודירות מגורים), כאשר הרכישות אינן תואמות את פעילותה העסקית.
- חברה המשלמת לחברות זרות דמי ייעוץ גבוהים מהרגיל או בלתי סבירים, בלא הסבר כלכלי ו/או לגיטימי.
- חברה שלמניותיה ניתן מחיר גבוה או נמוך באופן מופרז.
- הלקוח מבקש לבצע שינויים תכופים במבנים המשפטי של התאגיד, בלא סיבה לגיטימית.
- הלקוח מבקש לבצע התאגדות או רכישה של מניות או ניירות ערך של מספר חברות, מיזמים או ישויות משפטיות תוך פרק זמן קצר בעלי מאפיינים משותפים (שותף אחד או יותר או בעלי מניות, דירקטור, משרדי החברה, מטרת החברה וכו'), ללא הסבר הגיוני.
- קיים חשד כי התאגיד המנוהל מעורב בפלילים.

עמוד 5 מתוך 6

קרית הממשלה, רח' מנחם בגין 125, ת.ד. 7330, תל-אביב-יפו, מיקוד 61070
טלפון: 03-7632480, פקס: 03-7632430, mail@impa.justice.gov.il

ד. חשבונות נאמנות :

- נראה כי חשבון הנאמנות אינו משמש לצרכים שלשמים הוקם.
- בחשבון הנאמנות מבוצעת פעילות חריגה במזומן.
- העברות בהיקף גדול לחשבון נאמנות ללא כל סיבה הנראית לעין.
- העברת כספים לחשבון הנאמנות מצד שלישי, או ממספר חשבונות בלי הצדקה סבירה.
- קבלת כספים לחשבון נאמנות והעברתם לאחר זמן קצר (חשבון-צינור), שלא בהתאם למטרות הקמת הנאמנות ו/או ניהול חשבון הנאמנות.
- הלקוח אדיש למצב הכספים בחשבון הנאמנות.
- ריבוי מעורבים, מפקידים או מוטבים בחשבון הנאמנות, ללא סיבה סבירה.
- פתיחת מספר רב של חשבונות נאמנות עבור אותו לקוח או עבור גורמים קשורים, בלא סיבה סבירה..

ה. כללי (עסקה בלתי רגילה) :

- העסקה היא בלתי רגילה בגלל גודלה, טבעה, מהותה, תדירותה או אופן הוצאתה לפועל.
- קיימת מורכבות רבה בעסקה או במבנה המשפטי בלא שיש בכך צורך או בלא היגיון כלכלי או עסקי, ובפרט אם העסקאות בוצעו עבור צד ג'.
- קיימים מספר מאפיינים משותפים בין מספר עסקאות בפרק זמן קצר, ללא הסברים הגיוניים.
- הלקוח פונה לנותן השירות העסקי על מנת שיציג אותו לבנק לצורך פתיחת חשבון.
- הלקוח מבקש לבצע העברות כספים בין מספר חשבונות ללא הגיון עסקי.
- הלקוח משתמש בכרטיס אשראי המונפק ע"י בנק זר שאין לו סניף או משרדים במדינת המגורים של הלקוח.
- הלקוח משתמש או מבקש להשתמש בחברות זרות, כאשר אין לכך סיבה פיסקלית, משפטית או מסחרית לגיטימית.
- הלקוח הוא ארגון ללא מטרת רווח המבקש שירות למטרות או עסקאות שאינן תואמות לאלו שהוצהרו על ידו, או שאינן טיפוסיות לארגון זה.